

РІД НАШ КРАСНИЙ, РІД ПРЕКРАСНИЙ!

ОТЧИЙ

ЧАСОПИС
РІК ЗАСНУВАННЯ
2002

ЛЮТИЙ
Число 2 (98)
КИЇВ 2010

Видання товариства "Чернігівське земляцтво"

Єднання

Земляче, землячко,
міцна в нас родина,
єдині в нас мрії і дума одна –
щоб знову розквітла
мала батьківщина,
яку обіймає блакитна Десна.
Щоб з давніх руїн
піднялися собори
і в селах змертвілих
співали хати,
щоб в край наш приходили
не людомори,
а друзі по духу,
по серцю брати.
Ми дужі не чварами,
сильні в єднанні,
тверді в повертанні
з далеких доріг.
Хай сяють нам кожному
в роснім світанні
і мамина пісня,
і отчий поріг!

Леонід ГОРЛАЧ

Моя родина

З солодким щемом у серці, подумки повертаюся у дитинство. Де босоніж бігти можна було нескінченно довго по родючих полях, по теплій, ще трохи вологій після дощу землі, зануритись в п'янке пахощі трав.

Ось і зараз, опинившись в земляцтві, як на недоторканій часом та суспільними змінами чернігівській землі, спілкуючись з такими вже знайомими і рідними тобі людьми, відчуваєш, ніби тебе вигойдують в теплих лагідних батьківських долонях. І скільки нас, таких доньок і синів Чернігівщини, що одного дня залишили рідні береги Десни, Удаю, Остра, Снову щоб відкритим до людей серцем, гордо і високо піднявши голову, будувати майбутнє. Саме тут, в земляцтві, ти відчуваєш себе як вдома, в колі своєї сім'ї.

На планеті безліч людей та безліч країн, міст, містечок та селищ, але думка завжди повертається саме туди, де вітер шепоче колискові батьківській хаті.

Тетяна БОГДАНОВА,

заст. голови молодіжного відділення
по зв'язках з громадськістю

Будьте

Вельмишановні вихідці з
древнього Сіверського краю!

На зачині 2010 року ви збираєтеся на свою чергову загальну раду. Збираєтеся всім родом-родиною, яка вже майже не вміщається під склепіннями Палацу спорту, щоб подивитися один одному в вічі, похвалитися десятками, а то й сотнями добрих справ, спрямованих на розвій малої батьківщини. Як і в кожному з обласних земляцтв, у вас є свої лідери, люди, знані у всій Україні, є люди, скромні в життєвих досягненнях. Але всіх їх єднає свята любов до того краю, де вперше побачив сон-

це, пройшовся по росяних травах, аби згодом рушити в великий світ. Вас, як і нас, лише за велінням долі зібрали на високих придніпровських кручах різні

завжди

життєві клопоти, у нас із вами різні за географічними обрисами краї, різні ріки й поля, ліси й озера, але всіх нас єднає красива й неповторна Україна.

Нещодавно столичні земляцтва об'єдналися в Міжнародну асоціацію, щоб активніше координувати патріотичну діяльність. Логічним стало те, що першим

керівником такого важливого органу було обрано саме очільника Чернігівського земляцтва. Це наше загальне визнання авторитетності вашої громадської організації.

Тож, вітаючи вашу численну поліську громаду з нагоди загальних щорічних зборів, зичимо всім доброго здоров'я, щастя, перемог у нелегкому сучасному світі.

Будьте завжди серед нас, і лише спільними зусиллями ми розбудуємо чудову державу Україну!

Всеукраїнська асоціація
земляцтв України

серед нас!

У ЛЮТОМУ СВЯТКУЮТЬ СВІЙ ЮВІЛЕЙ.

МОГИЛЬНИЙ Леонід Селівестрович – 80-ліття.

Народився 1 лютого 1930 року в селі Кобижча Бобровицького району. Був на оперативній роботі в органах внутрішніх справ. Нині на пенсії.

Полковник міліції. Ветеран праці.

Нагороджений Почесною грамотою Верховної Ради України та низкою медалей і орденів.

СКОРИНА Олександр Арсентійович – 80-ліття.

Народився 1 лютого 1930 року в селі Орлівка Куликівського району. Нині – на пенсії. Працював у засобах масової інформації, обіймав посади заступника головного редактора "Української газети", головного редактора журналу "Рідна природа".

Член Національної спілки журналістів України.

Автор двох прозових книг.

СТАРЧЕНКО Маргарита Луківна – 80-ліття.

Народилася 3 лютого 1930 року в селі Стрільники Бахмацького району. Нині – на пенсії. Була завідуючою жіночою консультацією лікарні.

Ветеран праці. Автор багатьох наукових праць.

ФУРТАТОВА Ольга Мефодіївна – 80-ліття.

Народилася 15 лютого 1930 року в селі Озеряни Варвинського району. Пенсіонерка. Працювала на посаді вихователя дитячого будинку та в соціальній сфері.

ШУЛЯК Василь Миколайович – 75-річчя. Народився 20 лютого 1935 року в селі Покровка Прилуцького району. Працював на залізницях Росії та України. Був менеджером компанії "Гермес Трейдинг ЛТД".

Почесний залізничник України.

СВИРИДЕНКО Федір Миколайович – 70-річчя.

Народився 3 лютого 1940 року в селі Тур'я Щорського району. Військовий пенсіонер. Працює начальником ВОХР заводу "Буревісник".

Підполковник.

МОСКАЛЕНКО Володимир Олексійович – 70-річчя. Народився 9 лютого 1940 року в селі Горлівка Новгород-Сіверського району. Нині – на пенсії. Працював головним спеціалістом Рахункової палати Верховної Ради України.

ДАШКЕВИЧ Михайло Павлович – 70-річчя. Народився 22 лютого 1940 року в селі Вересоч Куликівського району. Перебував на дипломатичній роботі: другий, перший секретар відділу міжнародних організацій, перший секретар відділу кадрів Міністерства закордонних справ України. У 1977 – 1982 рр. був першим секретарем Постійного представництва УРСР при відділенні ООН у Женеві. Працював першим секретарем Посольства СРСР у Республіці Бенін, начальником Управління країн Азії, Тихоокеанського регіону, Близького і Середнього Сходу та Африки. Був членом колегії міністерства. З 1995 р. – Надзвичайний і Повноважний Посол України в Японії, а з 1999 р. – Надзвичайний і Повноважний Посол України в Алжирській Народній Демократичній Республіці.

У складі делегації України брав участь у роботі 29, 30, 40 та 42-ї сесій Генеральної асамблеї ООН, міжнародних

конференцій під егідою МОП, ЮНКТАД, ЕЕК ООН. Нагороджений орденом "За заслуги" III ступеня.

ВОЛИНЧУК Тетяна Василівна – 65-річчя. Народилася 2 лютого 1945 року в смт. Лосинівка Ніжинського району. Нині на пенсії. Була завідуючою аптекою № 2.

Провізор вищої категорії. Ветеран праці. Відмінник охорони здоров'я.

КАМСЮК Валентин Васильович – 65-річчя. Народився 22 лютого 1945 року в селі Скіток Ріпкинського району. Був генеральним директором ТОВ "Вега", а нині головний інженер фірми "Горизонт ю ей".

Учасник ліквідації аварії на ЧАЕС.

СИВОГОЛОВКО Олена Олександрівна – 60-річчя.

Народилася 3 лютого 1950 року в містечку Сосниця. За фахом історик. Нині домогосподарка.

МЕДВІДЬ Іван Іванович – 60-річчя.

Народився 10 лютого 1950 року в селі Червоні Партизани Носівського району. Працює охоронцем редакції газети "Урядовий кур'єр".

ПРОЦЬКО Віктор Іванович – 60-річчя.

Народився 13 лютого 1950 року в селі Червоний Колодязь Ніжинського району. Обіймав інженерні, господарські та управлінські посади на заводах та в партійних органах. Нині – перший заступник директора казенного підприємства спеціального приладобудування "Арсенал".

Нагороджений Подякою Президента України.

КРАПИВ'ЯНСЬКИЙ Микола Іванович – 60-річчя. Народився 18 лютого 1950 року в місті Носівка. Працює заступником начальника виробничого відділу НДІ "Квант".

Ветеран праці.

РОМАНЕНКО Валентин Петрович – 60-річчя. Народився 19 лютого 1950 року в селі Бахмач Бахмацького району. Працював на різних посадах у освітній сфері, міністром освіти Автономної Республіки Крим, начальником Департаменту розвитку загальної середньої позашкільної і дошкільної освіти Міністерства освіти і науки України. Нині – директор Севастопольської філії Черкаського Національного університету ім. Богдана Хмельницького.

Доцент. Відмінник народної освіти України. Має 10 друкованих наукових праць.

ЕСЕПЧУК Ольга Андріївна – 60-річчя. Народилася 26 лютого 1950 року в селі Підлісне Козелецького району. Голова профспілки працівників торгівлі громадського харчування малого та середнього бізнесу міста Києва "Голосієво".

ЯЩУК Альбіна Захарівна – 55-річчя. Народилася 18 лютого 1955 року в селі Тимоновичі Семенівського району. Нині на пенсії. Працювала головним спеціалістом Департаменту управління Міністерства України з надзвичайних ситуацій.

КУКУЛЕВСЬКА Любов Григорівна – 55-річчя. Народилася 28 лютого 1955 року в селі Лизунова Рудня Ріпкинського району. Працює лаборантом Головного бюро судово-медичної експертизи МОЗ України.

Дорогі земляки!

Рада товариства "Чернігівське земляцтво" сердечно вітає вас із ювілеєм і зичить усім нев'янучого здоров'я, великих успіхів у житті, оптимізму, сімейного щастя, невтомного добротворства в ім'я рідної землі.

ЗЕМЛЯКИ, ВІДЗНАЧЕНІ ЗА АКТИВНУ РОБОТУ:

ПОЧЕСНОЮ ГРАМОТОЮ

ПОДЯКОЮ

Голота

Надія Степанівна

Літошко

Тетяна Андріївна

Савенко

Ніна Олександрівна

Сипливий

Микола Маркович

Гомза

Яна Юріївна

Сварич

Віталій Михайлович

Непопенко

Олена Сергіївна

Березненко

Микола Петрович

Ігнатенко

Микола Андрійович

Пушанко

Микола Миколайович

Мисник

Микола Ілліч

Півень

Михайло Олексійович

Букреєв

Анатолій Михайлович

Крекотень

Сергій Якович

Карпенко

Світлана Юріївна

Гаврик

Валентина Олексіївна

Андрійчук

Валентина Михайлівна

Щоголева

Ніна Михайлівна

Навроцька

Нінель Валентинівна

Харченко

Ганна Анатоліївна

Засульський

Валерій Васильович

Головченко

Валентин Васильович

Бондаренко

Валентин Григорович

Шкребель

Григорій Павлович

Гордієнко

Валентина Володимирівна

Яременко

Олександр Борисович

Гуртова

Алла Володимирівна

Марущенко

Діна Максимівна

Лаврінченко

Олександр Миколайович

Савицька

Наталія Григорівна

Третяк

Олександр Павлович

Лукаш

Володимир Андрійович

Кугаткін

Юрій Степанович

Коваль

Анатолій Федорович

Тройна

Василь Іванович

Татарчук

Михайло Михайлович

Богданова

Тетяна Геннадіївна

Тудель

Микола Васильович

Михнюк

Олег Іванович

Головко

Дмитро Андрійович

Гудименко

Лариса Федорівна

Пархоменко

Валентина Федорівна

Рекун

Любов Іванівна

Михайленко

Євген Денисович

Синякова

Тетяна Данилівна

Єсипенко

Іван Іванович

Терещенко

Валентина Михайлівна

Шахов

Борис Олексійович

Проценко

Володимир Миколайович

Ковальчук

Людмила Федорівна

Баранов

Віктор Петрович

Литвин

Олександр Валерійович

Кашич

Михайло Олександрович

Савченко

Леонід Іванович

Єршов

Олексій Юрійович

Постнікова

Наталія Борисівна

Катіман

Петро Васильович

Бобров

Анатолій Панасович

ДОРОГИЙ ЗЕМЛЯЧЕ!

Ви передплатили свою рідну газету "Отчий поріг". Ви маєте повну інформацію про життя нашого великого столичного чернігівського роду, про кращих його людей, а також історичні та краєзнавчі розвідки. Ви знайомитеся періодично з короткою інформацією про сучасне життя рідного Поліського краю.

Якщо Ви зацікавлені в розширенні кола активних читачів часопису, для якого єдиною метою є любов та посильна допомога малій батьківщині, а не політичні чи бульварні розбори, – переконайте своїх друзів та земляків стати його передплатниками, стати не лише регулярним читачем єдиної в Україні земляцької газети, а при можливості й активним її дописувачем.

"Отчий поріг" є в каталозі видань на 2010 рік. Його можна передплатити в будь-якому поштовому відділенні і на будь-який термін. Наш передплатний індекс 37630.

Будемо вдячні за увагу.
Редколегія газети.

ДО УВАГИ ЗЕМЛЯКІВ!

Загальне зібрання нашого товариства відбудеться 26 лютого 2010 року в Палаці спорту. Початок реєстрації о 16.30. Початок зборів о 18.00.

Триває вже десятирочний рік мого членства в товаристві земляків-чернігівців. Як зараз пам'ятаю той день, коли я вперше завітав до земляцтва – то був знаменний день для мене, і не тільки тому, що це був день Маковія, а, найголовніше, через те, що там я зустрів вельми відомих і поважних земляків – Надзвичайного і Повноважного посла І.Майдана, професора Д.Волоха, художника М.Стратілата, поета Л.Горлача і, звісно, незабутнього Бориса Іваненка. Після того, як я відрекомендувався і був доскіпливо "допитаний", мене було прийнято до поважного товариства. Відтоді я був і лишаюсь відданим справі згуртування земляків-чернігівців заради зміцнення зв'язків з малою батьківщиною.

І до того час від часу мені доводилось відвідувати мої Сокиринці на Срібнянщині, та членство в земляцтві надало не тільки нового імпульсу, а й спонукало до більшої конкретики зв'язків.

ЗЕМЛЯЦТВО В МОЇЙ ДОПІ

Побувавши у головному осередку культури села – бібліотеці, ближче познайомившись з відомим на всю Україну музеєм О.Вересаєва і його керівництвом, поговоривши з адміністрацією села, краще зрозумів їх потреби і проблеми та звернувся по допомогу до земляцтва. Керівництво земляцтва з розумінням сприйняло ці проблеми і допомогло морально і матеріально. Від себе я також дещо віддав на потреби культури та передав свою бібліотеку художньої літератури. Дізнавшись, що читачі, особливо молодь, потребують дитячої та пізнавальної літератури, дещо з цього також придбав для бібліотеки.

Та головне навіть не в цьому – земляцтво брало найактивнішу участь у підготовці та проведенні заходів загальнокультурного і просвітницького характеру – кобзарських свят ім. Вересаєва, конференції, присвяченої пам'яті сокиринського самородка-поета і скульптора М.Харченка, урочистостей з приводу Галаганівських ювілеїв.

Мое земляцтво усіма можливими способами висвітлює просвітницьку і добродійну творчість П.Галагана, добрі діла якого і зараз пам'ятають у селі, та сприяє збереженню його спадщини, в тім числі і його славнозвісного палацу та паркового комплексу.

Тішу себе надією, що у подальшому земляцтво візьме участь і у реставрації палацу, який того конче потребує.

Певне, за межами Чернігівщини не дуже й знали б про Миколу Харченка, самородка-поета, скульптора-аматора з Сокиринця, людину драматичної долі і виняткового працелюбства, який за сприяння Б.Іваненка (коли він ще працював в ЦК КПУ) створив пам'ятники О.Вересаєву, котрі і нині стоять у Сокиринцях, а збірка його поезій тепер є в бібліотеках не лише Сокиринця. А заслужений майстер народної творчості Л.Гомон з тих же таки Сокиринця, нині знаний в Україні, – в тім є і заслуга земляцтва.

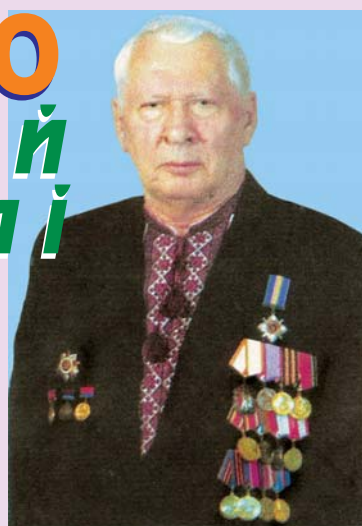
Та, як відомо, досконалості немає меж. Можна сказати, що земляцтво увійшло в моє життя, як його невід'ємна частина, і саме через це я відчув, чого ж ще бракує в діяннях нашої спільноти.

Наше земляцтво, зокрема, його рупор "Отчий поріг" (загалом, прекрасна газета, з чудовою мовою, високо інтелігентна) добре подає відомості про історичні події,

персоналії, інформацію про роботу районних осередків, а ще літературну творчість земляків.

Це добре. Та мені, як вихідцю з Чернігівщини, дуже кортіло б знати, чим живуть сьогодні люди на моїй батьківщині, зокрема, і на моїй Срібнянщині. Добре було б інформувати земляків-киян і про культурно-громадське життя на батьківщині. А то інколи дивуєшся – наприклад, весь світ відзначає сумні події 1932–33 років. А в нашій газеті – жодної згадки про ті сумні події. Чому?

А в мене ж у самого дуже багато рідні в Сокиринцях тоді померло з голоду. Є й ще "плямочки" на світлім тлі нашого земляцького сонця. На одному з недавніх ювілейних зборів ветеранів-земляків чітко було заявлено, що перемога у війні була досягнута завдяки – в тім числі – очищенню країни і армії від шкідників і шпигунів та колективізації сільського господарства. Зате жодного слова – про завдання ветеранів у зміцненні держави Україна, та й слово таке "Україна" не було сказано жодного разу.

А тепер про інше. Як можна зробити висновок з висловлювань лідерів нашого земляцтва, одним з наших завдань є розвиток патріотичного руху в Україні, сприяння відродженню національної свідомості. Ось переді мною "Отчий поріг" за жовтень 2008 року – тут навіть в заголовку висловлено заклик "будьмо національно свідомими!" Дуже слушно і своєчасно. Хороший заклик, шкода тільки, що в нашому земляц-

тві і в його рупорі цей заклик якось не надто реалізується.

Не легко моїм землякам на моїй малій батьківщині. Та я сповнений надій на краще, і запорукою тому є те, що Чернігівщина, як і раніше, породжує все більше людей ініціативних, працездатних, словом – хазяїнів. Скільки їх тільки на моїй Срібнянщині! От хоч би авторитетне на всю область сільгоспідприємство в с. Калюжинці, чи фермер з того ж села, котрий у себе налагодив невеличку олійницю і виробляє надзвичайно дефіцитну рижйову олію, або М.І.Вовнянко з Сокиринця, що зумів відродити рецептуру давнього напою з меду, одержав патент і тепер виготовляє цю популярну продукцію (хоч в невеликій кількості) під фірмовим брендом "Медове Сокиринське". А скільки їх, ентузіастів, котрі відшукують відомості про давнину свого краю, про його людей. Як тут не назвати В.Г.Савченка, завідувачку Вересаївського музею в Сокиринцях, самородка-художника Л.І.Гомона, бібліотекарку з Сокиринця О.В.Рибник, Сокиринського голову І.П.Блашкуна, вченого М.Г.Савченка і багатьох інших.

А найсокровенніша моя мрія – взяти участь у дійстві, присвяченому моїм Сокиринцям, у святі, котре організує наше земляцтво. А село, яке вже відзначило своє 900-річчя, заслуговує на це.

Микола ТУДЕЛЬ,

заслужений працівник сільського господарства, лауреат Державної премії УРСР

Солдат Визволитель України

На межі трьох областей: Чернігівської, Полтавської й Сумської – мальовниче село Карпилівка. Сьогодні воно Срібнянського району. Стародавній край, багаті землі, красиві люди. На Сіверщині жили хлібороби, козаки – захисники своєї землі від кочових племен та інших нападників. Служили карпилівці в козацькій сотні, яка входила до Прилуцького полку (полковники – Лазар та Дмитро Горленки). Наші краяни були і в полку ополченців 1812 р., який сформував Іван Котляревський. Жили тут і кріпаки Мусіна-Пушкіна, маєток якого був у Срібному. В історії села було всякого. Але село Карпилівка виживало попри всі злигодні.

Іван Куд

Настав 1941 рік. У сім'ї Якова Куди піднявся син Іван. Закінчив сім класів Карпилівської середньої школи, пішов на курси водіїв. А тут війна. Фронт котився до Іванового порога. У вересні районний військкомат призвав Івана Куду з однолітками, яким ледь виповнилось по 17–18 років, на війну. Молодий лейтенант повів хлопців із Срібного полями до Пирятин. На півдорозі в полі з-за кіп скошеного хліба зникає та з'явилися два німецькі мотоцикли з колясками та й обстріляли новобранців. Порозбігались неозброєні юнаки.

Повернувся Іван Кудя додому в Карпилівку, а війна покотилася далі на схід. Тими ж днями, під Чорнухами, в Шумейковому яру, в оточенні загинув у бою наш земляк, командуючий фронтом генерал Михайло Кирпонос зі штабом фронту.

Тяжкий був час для фронту, для залишених напризволяще старих і малих, солдатських матерів і дружин. Досить згадати лише трагічне для цього краю спалення в лютому 1943 року в райцентрі Срібне живими 382 людьми. Так фашисти за-

Слово про земляцтво

ВИСТРАЖДАНЕ ЧЕРЕЗ ЛІТА

За моїми плечима чимало літ, як і чимало різних подій. Мені пощастило завжди бути у вирі подій – коли зводив будинки в Києві і коли в неймовірно складних природних умовах будував на Байкало-Амурській магістралі місто Ургал, і коли засідав як депутат у нашому парламенті. Та от прийшла старість, так званий заслужений відпочинок, а з ним і вимушене відрубне життя. І тоді, на щастя, з'явилася можливість спілкування з людьми, із якими, як мовиться, ходив одними стежками у далекому дитинстві. Таке повертання продовжує віку, бо може і про часи давноминулі згадати в тісному колі, і чимось допомогти малій батьківщині. Для прикладу, мені найбільше імпонують у земляцтві люди ініціативні, активні в патріотизмі. Ось були ми не так давно на суботнику в Пирогові. Бачили б ви, як орудував бензопилою наш голова Віктор Ткаченко. А в нашому Козелецькому відділенні скільки добрих справ чинити

його керівник Володимир Саченко! У минулому році саме він допоміг придбати обладнання для Остерської лікарні вартістю понад мільйон гривень, те ж саме і для Козельця.

І таких людей у нас чимало. Саме вони не дають серцю заспокоїтися. Хотілося б у наступному році побажати землякам щастя, здоров'я, а ще стабільності в державі.

Євген МИХАЙЛЕНКО

безпечували собі тил при наступі Червоної армії. Іван Кудачов тоді переховався, вижив.

А 18 вересня, тільки-но звільнили територію від окупантів, польовий військкомат призвав дев'ятнадцятирічного Івана Куду на війну. Трохи навчили, зарахували солдатом 797 стрілецького полку.

Всі фронтові дороги вели тоді до Дніпра, до Києва. Гітлерівське командування розтрубило на весь світ про неприступність Східного валу на Дніпрі, під Києвом. Були тяжкі бої за правий берег: 600 тисяч молодих солдатів полягло там. Іван Кудя розказував, що вода в Дніпрі була червона від людської крові! Дуже поріділий стрілецький полк, у якому воював Іван Кудя, 6 листопада 1943 року увійшов у зруйнований центр Києва.

На Хрещатику, біля Головноїпошти, Івана Куду поранив у руку осколок німецької міни. Санітари перев'язали його й відправили в шпиталь, а потім направили шофером у протитанковий полк. У 1944 році знову поранення, вилікували. А в боях за Дрезден солдата втретє поранило – в груди. Довго лікували. Вжив визволитель українського Києва й німецького Дрездена, а осколок лишився під серцем до кінця життя.

У 1946 році повернувся Іван Кудя до мирної праці на рідній карпильській землі. Орав землю, був бригадиром тракторної бригади, шоферував. Відзначався оптимізмом, акуратністю, точністю в роботі. Побудував із дружиною Тетяною хату, мав двох дочок, на жаль, обох

похоронив передчасно. Прожив довге чесне життя (82 роки) й упокоївся на черкаській землі, де доживав віку.

Нині, коли Україна відзначила 65-річчя свого звільнення від фашистської окупації, доречно згадати добрим словом солдата Івана Куду – визволителя України і Європи.

**С в і т л а
пам'ять нашим
визволителям.**

**Микола
ДАНИЛЕНКО,**
доцент
Чернігівського
державного
інституту
економіки і
управління

ГОРОДНЯНЦІ — люди особливі

На свої загальні збори члени Городнянського відділення нашого товариства зібралися зі святковим настроєм. І не тільки тому, що до них завітали дорогі гості — керівники району Микола Овсяник, Олександр Верхуша та Андрій Богдан. Того вечора городнянців чекав приємний сюрприз — в офісі Чернігівського земляцтва відбулася презентація книги "Край, мій рідний край".

Цю надзвичайно цікаву і корисну книгу підготував авторський колектив на чолі з керівником Городнянського осередку Петром Сергійовичем Назимком, тож, звітуючи перед земляками про підсумки роботи за 2009 рік, він основну увагу приділив питанням співпраці з місцевою владою у розв'язанні економічних, культурних і соціальних проблем району.

А доробок у городнянців чималенький. За сприяння регіонального відділення та народних депутатів у минулому році уряд виділив 42 тис. грн. на будівництво та теплозабезпечення дитячого садка у Городні. Була надана дієва допомога у створенні історичного музею, підготовлено пакет документів на шкільне обладнання на 60 тис. грн., організоване сприяння випускникам району для вступу у вищі учбові заклади столиці.

З великою вдячністю землякам за допомогу на зібранні говорили голова Городнянської райдержадміністрації Микола Овсяник та голова районної Ради Олександр Верхуша.

Свою розповідь про добрі справи вони доповнили документальним фільмом. Потім керівники району вручили голові Чернігівського земляцтва Віктору Ткаченку символічний герб Городнянського району, який віднині започатковує в офісі товариства галерею символіки усіх регіонів Сіверського краю.

Цікавий також був виступ голови Городнянської міської Ради Андрія Богдана, який поділився думками щодо покращення спільної роботи заради малої батьківщини.

На зібранні Городнянського відділення виступив Віктор Ткаченко. Він повідомив про створення Всеукраїнської Асоціації земляцьких організацій та накреслив перспективи нашої діяльності.

Він також поінформував про підготовку до загальних зборів товариства, які відбудуться 26 лютого ц.р. у Палаці спорту.

Потім були обговорені кандидатури Михайла Твердого та Івана Дудка на представлення до нагороди за активну діяльність на благо Сіверського краю.

В роботі зібрання взяли участь заступник голови Чернігівського земляцтва Микола Борщ та виконавчий директор товариства Петро Медвідь.

Наш кор.

"Клобук не робить ченцем" — казали люди ще в середньовіччі. І спеціальна історична освіта не обов'язково робить людину істориком. Не мали ж її видатні українські літописці Нестор, Никон, Граб'янка, Роман Ракушка-Романовський ("Самовидець"), Самійло Величко... Не мав її і наш відомий історик Георгій Гайдай.

КАМЕНЯР Прилуцького краєзнавства

У звичайній трудовій сім'ї народився він 10 лютого 1939 року у Золотоноші Черкаської області. Через рік його сім'я переїхала до Линовиці на Прилуччині. Там Георгій закінчив середню школу. Та до подальшого навчання було йому приставати важко.

17-річним почав працювати у Прилуцькому будівельно-монтажному управлінні підсобним робітником. Далі — учнем каменяра, каменярем, а потім у відділі кадрів та диспетчерській. В 1973 році йому запропонували стати хранителем музейних експонатів у краєзнавчому музеї. Не один день подумавши (бо проти диспетчерського окладу у 120 карбованців йому "світив" новий у 70), Георгій пристав на цю пропозицію. Добре ж іще, що дружина його, Катерина Миколаївна, згодилася на цей варіант. І не випадковою була така її позиція — адже вона повністю поділяла інтереси чоловіка.

Уже з 1975 року Георгій Федорович працював головним хранителем Прилуцького краєзнавчого музею. І не тільки.

Спільно з відомими вченими, авторами книг про археологію Володимиром Круцом і Софією Березинською розкопував скіфські могили під Борисполем, у 80-х з москвськими археологами на чолі з Юрієм Морозовим (а тоді їм і дружина Георгія Федоровича допомагала) розкопував городище біля річки Сула поблизу Лубен.

Георгій Федорович зробив у Прилуках чимало важливих справ.

Добре, що за його життя ще існувала Прилуцька філія Чернігівського державного обласного архіву. Написав змістовний довідковий проспект Прилуцького краєзнавчого музею, ілюстровані путівники "Прилуки" і "Прилуки — місто козацького полку", книги "Прилуки — місто старовинне" і "Прилуки". У співавторстві з Тамарою Вірко — книгу "Іваниця. Земля козацька".

А ще ж Георгій Федорович заснував при музеї краєзнавче товариство імені Василя Маслова; провів цікаві конференції, присвячені Миколі Маркевичу, Івану Скоропадському, героям Крут, жертвам Голодомору; брав участь у створенні краєзнавчих музеїв у Линовиці, Малій Дівиці, Дідівцях, музею Олега Кошового у Прилуках, відновлені могили М.Маркевича у селі Турівка Київської області, встановленні пам'ятників на цій могилі і на могилі невідомого козака у Прилуках.

Хороше, змістовне життя прожив Георгій Гайдай. Шкода, що не таке вже довге (помер 29 травня 2005 року). Багато перешкод подолав (а деякі і не подолав) на своєму шляху сердешний Георгій Федорович. Отож, милуючись Миколаївською церквою у Прилуках, згадайте, що це ж саме її з допомогою чернігівських і місцевих краєзнавців свого часу уберег від знищення Георгій Гайдай.

Віктор БУРМАКА,
кандидат історичних наук.
м. Харків

Помітним явищем в житті нашого товариства стала книга Петра Медведя "Моя чернігівська родина", яка побачила світ на початку цього року. Варто зразу сказати – ця книга унікальна. Перш за все, за своїм змістом, якимось ліризмом, багатством мови, що дає право назвати книгу художнім твором. Автор розповідає про своїх земляків, їх великі і малі справи, ставлення один до одного, про якусь особливу ауру, яка існує в нашому товаристві.

Біля джерел братерства

Велика заслуга автора, що він дослідив історію створення земляцтва, знайшов цікаві спогади про те, як збирались у земляцькому колі Тарас Шевченко, Іван Сошенко, Микола Гоголь, Євген Гребінка.

Розповідаючи про історію створення Чернігівського земляцтва, автор перш за все зазначає їх відмінність від політичних партій.

З великим почуттям любові до рідного краю автор розповідає про Чернігівщину. Наша земля має багато славетних людей. До речі, іменами трьох з них – Станіслава Довгого, Віктора Ткаченка, Наталії Земної названі космічні зірки і планети.

Розповідаючи про земляцьких побратимів, автор книги знаходить для кожного добрі, теплі, виразні слова. Наприклад: "Могутній і дієвий Володимир Пушкар'єв, дотепний жартівник і неперевершений тамада Микола Борщ, делікатний, завжди з щирою усмішкою Іван Майдан, геніальний лицар гравюри, скромний і загадковий Микола Стратілат, душа товариства співучий професор Дмитро Волох..."

З болем душевним пише Петро Медвідь про щезаючі на Чернігівщині села і хутори, про зарослі бур'яном плідючі землі, хати – пустки, яких стає все більше на Чернігівщині, бо старі люди вимирають, молоді кидають домівки в пошуках кращої долі.

З щирою вдячністю говорить автор про тих членів нашого товариства, які допомагають односельчанам будувати школи і храми, дороги і лікарні. "Молись, Україно, молись, моє рідне село, щоб при владі були чесні і праведні люди", бо село – це першооснова нації.

Автор не ставить за мету детально розповідати про благочинну допомогу нашого товариства землякам. Кожне регіональне відділення може нарахувати десятки добрих справ, за якими стоять люди. Такі як керівник Бобровицького осередку А.Пінчук. Автор пише:

"Андрій Пінчук – достойний син козацького роду. Він не прагне бути на виду, не намагається розштовхувати колег ліктями, аби зайняти своє місце під сонцем слави. Але завжди має свою власну позицію і зробив для України, для людей стільки доброго і корисного, що заслужив славу благодійника і високопорядної Людини з великої літери. Займаючи високу посаду голови Господарського суду м. Києва, Андрій Михайлович завжди допомагав Чернігівському товариству. Йому притаманні такі риси, як людяність і справедливість, високий професіоналізм і доброта, відкритість і надійність, що відіграє важливу роль у згуртуванні земляків".

Це про нього і його друзів по Бобровицькому осередку можна сказати поетичним рядком: "Я – українець, вірою і кров'ю, моє коріння тут, у цій землі, вона моєю живиться любов'ю, а я страждаю болями її..."

В свій час Петро Іванович написав книгу-сповідь "Мамина колиска", яка отримала широкий розголос. Уривки сповіді читав зі сцени Палацу спорту народний артист України Віталій Розстальний. Ось і в новій книзі автор пише: "Нас еднають світлі почуття споріднених сердець, батьківська хата, материнська мова". Автор знаходить найтепліші слова, коли пише про матір братів Ткачєнків, маму Миколи Борща та інших землян. Бо ж мати – це не тільки рідна людина, вона споріднена з материнським краєм, з нашою чернігівською землею.

Глибоке хвилювання викликають сторінки книги про наших земляцьких побратимів, які відійшли за межу життя. Серед них державні діячі, вчені, письменники, артисти, художники. Всі вони залишили добру пам'ять про себе. Ось один із них, незабутній Борис Васильович Іваненко.

Для багатьох земляків ще лунає його

голос в нашому офісі, його дотепні жарти, хороша пісня і славетні вірші-присвяти. Можна впевнено сказати – іншого такого друга і поета важко знайти. Автор книги пише про Бориса Васильовича: "Віддзвеніли за святковим столом його сміхотворні рими, згасли оспівані ним деснянські зорі, змовкли вуста, які так вміли усміхатись, сказати добре слово, заспівати пісню..."

Добру традицію віршованих присвят землякам продовжив Петро Медвідь. Він друкує їх в "Отчому порозі" під рубрикою "Медвежий кадуб", десятки таких присвят подані в книзі.

Існує вислів: "Україна там, де є українці". А їх по світу розкидано десь 16 млн. чоловік, майже третина населення сучасної України. В багатьох землях є вихідці з Чернігівщини, вони згуртувались в осередки, з якими підтримує зв'язок наше київське товариство.

Свою книгу П.Медвідь завершує словами: "Тож хай ніколи не замовкає журавлиний клич рідної землі в наших серцях. Нехай виростають на ній нові храми, освячені духом любові і Божої благодаті, освітлені променями чистих душ моїх добрих земляків, яким я присвячую цю книгу".

Багато ілюстрована книга "Моя Чернігівська родина" і надрукована значним для нашого часу тиражем – 3000 примірників.

Отже, маємо ще одну віху славної історії нашого земляцтва.

Іван КОРБАЧ,
член Національної спілки
письменників України

МИТТЄВОСТІ

У дружному колі.

*Хліб-сіль братерства.
Смакують караваєм Віктор Ткаченко,
академік НАНУ Микола Жулинський та інші.*

*Робочі іменини.
Письменники Юрій Мушкетик та Віктор Баранов
на урочистому вечорі.*

*Легендарний актор Микола Яковченко на диво
вписався у земляцьке коло.*

*На гостині у Чернігові.
Віталій Косих, льотчик-космонавт В.Титов
та Петро Назимко.*

ЖИТТЯ ЗЕМЛЯЦТВА

З думою про літературу.
Поет-академік, Герой України Борис Олійник,
поети Леонід Горlach та Микола Луків.

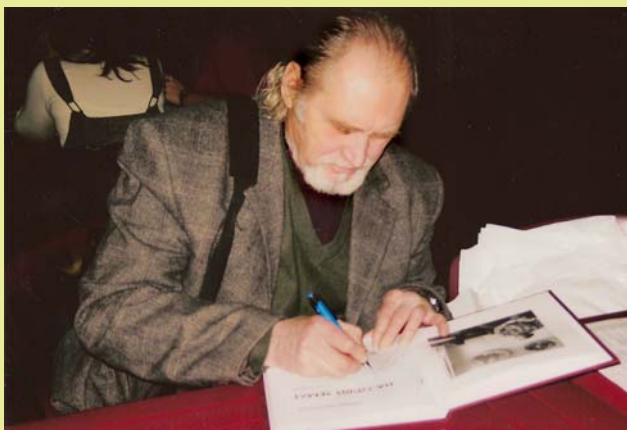
Як живеться-можеться Новгород-Сіверським землякам? Віктор Ткаченко та Микола Засульський біля Київської торгово-промислової палати.

Живі пагони Носівської землі.
Григорій Шкребель, Віктор Черненко, Петро Голець,
Микола Карась, Олександр Рекун, Григорій Дворський.

До рідного народу голос мій.
Виступає академік
Петро Кононенко.

Народний художник України Петро Печорний за дещо незвичною роботою.

Перед далекою дорогою. Група земляків на чолі з Володимиром Пушкарьовим.

Фоторепортаж Василя Устименка та Віктора Черненка

Постановою Верховної Ради №825-УІ від 25 грудня 2008 року 110-та річниця від дня народження митця занесена до списку пам'ятних дат і ювілеїв, які відзначаються на державному рівні. Програмою вшанування пам'яті митця передбачалось проведення художніх виставок, конференцій, пленерів, створення фільмів, видання книг, присвячених творчості митця.

Та не все так діється, як того хотілося. Державний захід залишився без державної підтримки. Однак є в українського народу добра давня традиція – толока.

Державний діяч, академік Микола Жулинський звернувся до голови Вінницької облдержадміністрації Олександра Домбровського з клопотанням підтримати ідею створення на пленері в легендарній Буші скульптурної композиції для музею Олександра Саєнка у Борзні. Його ідею було підтримано.

На пленер виїхали молоді скульптори – дипломанти Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури Микита Зігура, Єгор Зігура та студент п'ятого курсу академії Євген Троценко. Два тижні вони працювали з камінними брилами, аби втілити у життя своє бачення мистецької спадщини О.Саєнка. І з'явилися три скульптури – "Козак Мамай" (М.Зігура), "Дівчина пасе вівці" (Є.Зігура) і "Вірність" (Євген Троценко). Нині ці скульптури подаровані музею і чудово вписалися в ландшафт садиби.

Маєстро графічного дизайну, академік Віталій Шоста у рекламних плакатах до урочистостей створив неперевершений образ Олександра Саєнка – Козака Мамая.

Достойним пошануванням пам'яті митця став вихід у світ книги "Олександр Саєнко: мистецька спадщина і сучасність".

Ця довгоочікувана подія відбулась завдяки високій громадянськості, патріотичному устремлінню, благодійній підтримці подвижника музейної справи, шанувальника Саєнкового мистецтва, земляка В'ячеслава Проценка, ВАТ "Меридіан" імені С.П.Корольова, Борзнянського осередку товариства "Чернігівське земляцтво".

Свідомо-патріотичною була участь в урочистостях земляка, добродія Михайла Гребеника, який фінансово підтримував творчу молодь – скульпторів, а також передав до му-

зею разом з МБФ "Фонд Олександра Саєнка" комп'ютер та необхідну оргтехніку. Благодійний фонд "Дар" (Валентина Подгорна) та компанія "Воля" підтримали проведення Міжнародного конкурсу на кращий твір дитячого образотворчого мистецтва "Барви життя".

Урочистості до 110-ї річниці від дня народження видатного українського художника відбулися на території меморіального музею у Борзні.

Водночас в Чернігівському художньому музеї відкрилась виставка творів Олександра Саєнка з фондів музею, яка явила високе мистецтво, народжене на сіверянській землі; відбулась презентація путівника "Художньо-меморіальний музей "Садиба народ-

ного художника Олександра Саєнка", виданого до ювілейної дати управління культури і туризму Чернігівської облдержадміністрації.

На ювілейній виставці Олександра Саєнка, яка відбулась у Музеї українського народного декоративного мистецтва у Києві, було представлено понад 30 творів митця з фондів музею та колекції родини.

На презентації виставки творчих робіт студентів Київської дитячої Академії мистецтв "Олександр Саєнку присвячується" було оголошено результати Міжнародного конкурсу "Посвята Олександр

у Саєнку", здійсненого Міжнародним благодійним фондом "Фонд Олександра Саєнка" та Київською дитячою Академією мистецтв. На конкурс було надіслано 250 творів 214 дітей та підлітків з України, Росії та Білорусії.

До річниці вшанування пам'яті українського художника випущено фільм "Новели старого саду" (режисер Валентина Шестопалова, сценарист Леонід Горлач, телестудія "Глас") мультимедійний диск "Посвята Олександр Саєнку" (Наталія

Ніколайчук, Ірина Саєнко, дизайнер Олег Коваль, Київська дитяча Академія мистецтв); книга "Олександр Саєнко: мистецька спадщина і сучасність" отримала Міжнародну літературну премію Фондації родини Воскобійників у жанрах біографічної монографії та мемуаристики.

Українська толока відбулась на славу!

Ніна САЄНКО, заслужений діяч мистецтв України, кавалер ордена княгині Ольги III ступеня

УКРАЇНСЬКА

В Україні гідно вшановується пам'ять про Олександра Саєнка: 1996 року в Борзні за сприяння свідомих українців відкрито художньо-меморіальний музей, мистецька спадщина представлена в 15 державних музейних колекціях, 2003 року видано фундаментальну книгу "Олександр Саєнко", діє мистецька студія його імені для дітей з вадами слуху, відбулась презентація його творів майже на всіх континентах планети. Ім'я Саєнка гідно витримало випробування часом.

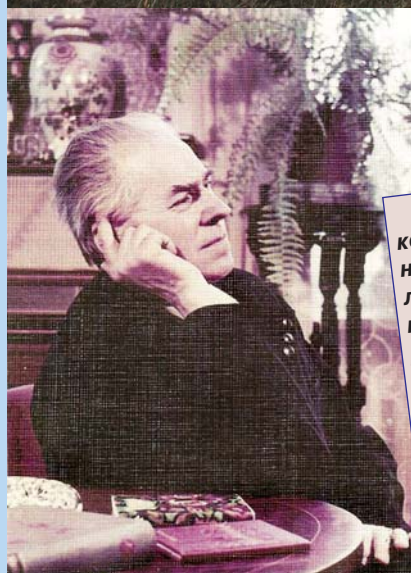
ТОЛОКА

Слово про земляцтво МОЯ РОДИНА

Земляцтво для мене стало великою родиною, це однозначно. Завжди радію, що поруч стоять сивочолі ветерани, у яких є чому повчитися. Нещодавно мене обрали керівником молодіжного об'єднання. Для мене це велика честь, і водночас це змусило задуматися над тим, як зробити так, щоб наша молодь активно продовжувала естафету любові до рідної малої батьківщини, до всієї України.

Василь ТРОЙНА

Не віриться, але 30 років пролетіли дуже швидко. 27 січня, 1980 рік, Київ, вулиця Рєпіна (тоді вона так називалася), будинок № 5. Біля будинку величезно, багато письменників, артистів, художників. Метушаться телевізійники. Беруть інтерв'ю радіожурналісти. На вулиці січневий морозець "кураторів". За що, тому урочисту частину максималістично. Відкриває її Павло Архипович Загребельний, дають слово іншим гостям і наприкінці свого виступу директор музею Ірина Блюдо запрошує усіх до оселі Поета.

ме ти потрібен Україні, українській культурі і лише ти маєш почесний обов'язок і можеш розповісти іншим про невимірність геніальних поетичних творів Павла Григоровича Тичини.

Так почалося життя літературно-меморіального музею-квартири П.Г.Тичини.

А перед тим 6 січня 1979 року вийшла постанова Ради Міністрів УРСР про створення літературно-меморіального музею-квартири П.Г.Тичини. Постало питання: хто ж буде директором і організує необхідну роботу? Все той же П. Загребельний порадився з письменниками і почув від них, що найчастіше вони бачили в оселі Павла Григоровича дочку його небоги Марії Ірину Блюдо. Так була запропонована кандидатура Ірини Дмитрівни на посаду директора, тим більше, що усі письменники добре її знали.

В допомогу Ірина Дмитрівна взяла двох студентів філологічного факультету КДУ ім. Т.Г.Шевченка Антоніну Радченко і Світлану Хитрук. Дівчата були дуже завзятими в роботі, активними, беручими, дуже скоро стали фанатками справи. І от разом з Іриною Дмитрівною їм вдалося відремон-

тувати приміщення (180 кв.м.) та відтворити експозицію за фантастично короткий термін – за один рік. Таким чином, в день народження Павла Григоровича Тичини, 27 січня 1980 року, перші відвідувачі зайшли до музею.

Життя літературно-меморіального музею-квартири П.Г.Тичини в м. Києві завжди було цікавим, насиченим, змістовним. Коли дозволили збільшити штат музею, то до колективу приєдналися Зезуль Наталія Іванівна (племінниця Павла Григоровича по його старшій сестрі Поліні), Донець Григорій Григорович (син доброго приятеля П. Тичини поета Григорія Донця), приходила працювати талановита молодь. Багато хто затримувався працювати у музеї на довгі роки.

Зараз колектив літературно-меморіального музею-квартири П.Г.Тичини на 78% складається з осіб пенсійного віку, а решта колективу – молодь до 35 років. Їх не лякає невелика платня, бо є чинники набагато сильніші – насолода відчуття, що са-

2009 рік для нашого музею став роком важких випробувань. Лиховісна тінь жадібних до приміщень у центрі столиці рук на якийсь час "зависла" над музеєм, сколихнувши хвилю праведного обурення уся свідому громадськість держави. Як і мало бути, першими в рядах захисників музею були земляки Павла Тичини – народний депутат України Володимир Бондаренко (Прилуччина), Олександр Бригинець (Козелеччина). Ми відчули, що довкола музею Павла Тичини утворилося щільне коло захисників, щодня своєрідний комітет порятунку музею фіксував збільшення кількості однодумців, які готові були щохвилини прийти нам на допомогу. Усією громадою музей Павла Тичини не лише врятували від столичного рейдерства, а й значно підвищили його статус – тепер літературно-меморіальний музей-квартира П.Г.Тичини в м. Києві є державним.

Тетяна СОСНОВСЬКА,
директор літературно-меморіального музею-квартири П.Г.Тичини, заслужений працівник культури України

ЧИ ЛЕГКО БУТИ

Нині в Україні працюють сотні видавництв. Одні з більшим, інші з меншим успіхом, ще інші, ледве встигнувши заявити про себе, лише числяться в каталогах, не витримавши жорсткої конкуренції. Одні розповсюджують усіяку друковану масову макулатуру (аж до видання словників матюків, як це робить у Харкові "Фоліо"), інші прагнуть утвердити високий духовний рейтинг нашої культури. Але, як правило, всі скопом вони майже не відчують державної підтримки, як то було ще добрих два десятиліття тому. І всілякі декларативні заяви високих державних посадовців нещадні вітри реальності відносять у пущі вимирання, а засновники патріотичних видавництв, як і їхні автори, змушені або животіти, або замовкати.

українцем?

Щось подібне сталося і з недавно бойовитим видавництвом "Бібліотека українця", яке на хвилі суспільного піднесення створив наш земляк Микола Ляшенко. Талановитий менеджер, великий патріот України, чудовий майстер художнього фото, він знайшов теплий притулок у стінах знаменитого жовтого корпусу Київського Національного університету ім. Т.Г.Шевченка. В тому достославному вузі Микола Антонович і працював донедавна, ведучи фотолітопис життя ушанованого вузу. Мені досить часто, як і іншим землякам, доводилося відвідувати виставки робіт, що нагадували картини маститих художників. Була на них широчінь тематики й географії, вибір цікавих персонажів, образи й події вихоплені буквально з нурту подій, був погляд на все очима патріота України. До речі, й наше земляцтво було відбите на десятках фотополотен – від чернігівських пейзажів до портретів знамих земляків. І ось нарешті через чимало часу в стінах вузу знову з'явилася невелика виставка нових робіт, і Микола Ляшенко ще раз підтвердив високий клас філософії утвердження добра й справедливості.

Але як йому це дається нині, коли українцю стало не легко жити в Україні, справа особливої ваги.

Як на мене, саме держава мала б опікуватися духовними центрами, подібними до "Бібліотеки українця". Адже в активі видавництва десятки книг, присвячених пробле-

мам національного відродження, маловідомим фактам української історії, документальних портретів видатних діячів нашої держави, серед авторів художніх творів більшість тих, хто формував рухівські лави, послідовно відстоював національні позиції в науці чи господарчій діяльності. Бачу перед собою і чудово видану об'ємну багатолістровану книгу про гарячі дні й ночі Помаранчевої революції, яка сама по собі вже мала б прихилити до ви-

давництва увагу переможців майданних баталій та нинішніх очільників. Але де вони, де їхня увага до власної історії, так яскраво відбитої на сторінках фоліанта?

Натомість маємо те, що маємо, як любив повторювати не так давно один із перших державних очільників, задоволено потираючи руки. В тому ж видавництві "Бібліотека українця" зберігаються десятки тисяч нереалізованих книг, які муляють око нинішнім керівникам університету. Що поробиш, разом із СРСР було успішно знищено систему книгорозповсюдження, та й сама книга в так званих ринкових умовах стала

нецікавою для народу. Всепоглинаючий дух наживи, фетишизація всіх і всього, диктат Мамони, засилля політики практично підрубали під корінь нашу духовність. От і доводиться Микола Ляшенку сподіватися лише на Господа та на мудрих державних діячів, які нарешті зрозуміють, що доля народу не вирішується на майданах, а виковується наполегливою щоденною працею.

Микола Антонович не здається, шукає виходи, але це під силу тільки незламним людям, у яких є єдиний думці. Гадається, що нова виставка фоторобіт, як і невтомні пошуки шляхів уже готових книг із підвалів до читача, колись та продовжать його патріотичну лінію. Адже українцем бути було нелегко у всі часи.

Леонід ГОРЛАЧ

Загублений

Чернігівщина завжди була багатою на славних людей, які вписалися в історію українського народу. До них належить і уродженець села Володькова Дівилця (нині Червоні Партизани) Микола Григорович Крапив'янський, якому в грудні виповнилося 120 років від дня народження.

владою

Трагічними були останні літа нашого земляка. Народжений у багатодітній козацькій родині, він змалку тяжко працював, учився. Під час Першої світової війни виявив себе талановитим відважним офіцером, дослужився до звання полковника царської армії, був нагороджений орденами Святої Анни, Святого Станіслава, Святого Георгія всіх ступенів. У революційні

часи він рішуче перейшов на бік більшовиків, за що згодом і поплатився. Посланий в Україну для боротьби за Радянську владу, стає командиром дивізії, яку перед призначенням на посаду першого червоного коменданта Києва передає Миколі Щорсу. Згодом його повертають до Москви й затверджують на посадах начальника штабу формування частин Червоної армії, комбрига військ ОГПУ, комбрига прикордонних військ. Але навіть такі високі посади не врятовують нашого земляка в часи терору 30-х років. У 1938 році його відправляють до Києва командувати дивізією і там невдовзі заарештовують як зрадника батьківщини. Два роки просидів колишній герой війни в одиночній камері Лук'янівської в'язниці, щоб опинитися на вугільних шахтах Воркути і вийти звідти аж у 1944 році.

Виснажений до краю не так каторжною роботою, як моральними тортурами, М. Крапив'янський повертається в 1944 році до родини в Москву. Але "караючий меч революції" відразу ж знову навис над ним – влада запропонувала за 24 години полишити столицю. І довелося Миколі Григоровичу повертатися в рідне село в ролі бездомного блудного сина. Але гордість за своє славне минуле продовжувала жити в ньому – не дарма під час однієї із зустрічей з партизанським командиром останньої війни Героєм Радянського Союзу Миколою Симоненком він обмовився: "Спасибі тобі, синку, за те, що продовжив боротьбу за звільнення України..."

Проживав уславлений герой Громадянської війни у брата Прокопа. М. Симоненко влаштував його працювати спочатку об'їждчиком у селі Криниця, а згодом лісником 40-го обходу, того, куди він був колись

направлений для організації партизанського руху. Тяжке життя далось взнаки, і загнаний у глухий кут Микола Григорович тяжко захворів. Тоді брати таємно відвозять його до родини в Москву. Невдовзі хвороба заганяє його до лікарні. Але коли там довідалися, що пацієнт був репресований, негайно випускають і в супроводі медсестри вивозять до

Ніжина. Там він був поміщений до міської лікарні, де невдовзі й помер від інсульту. Похований на Овдіївському кладовищі.

Добре, що хоч ніжинці не забули відзначити ювілейну дату свого видатного земляка. В місті зібралися представники громадськості як місцеві, так і з сіл Червоні Партизани, Криниця, Сулак, Ясна Зірка, були й ми від столичного Чернігівського земляцтва. Вшанування розпочалося з відвідин краєзнавчого музею. На стендах я побачив фото багатьох людей, із якими доводилося зустрічатися в дитинстві, не знаючи їх минулого. Несподіванкою було й те, що я побачив копію фотографії свого діда – Павла Івановича Шевченка, колишнього партизана загону М. Крапив'янського. Під час Другої Світової війни його і дружину Пелагею Іванівну за доносом сусіда по хутору було розстріляно в Ніжинській в'язниці.

Продовжили вшанування героя в актовому залі школи. Його відкрив полковник у відставці Петро Андрійович Крапив'янський. Виступили завідувачий відділу музею В.Ємельянов, директор школи № 13 А.Мазун, начальник управління культури Ніжина Л.Шаган, літератор із Ясної Зірки Г. Власенко, голова Носівського відділення земляцтва В.Черненко, небіж Е. Кожин, внук Євген та правнук Микола, дуже схожий на свого знаменитого прадіда. Прозвучали популярні пісні у виконанні хору ветеранів, солістів.

Від себе додаю таке. Пам'ять дитинства зберегла на все життя мить зустрічі на батьківському подвір'ї з самим Миколою Григоровичем, розумною, делікатною людиною. Це сталося за якихось півроку до закінчення його земного трагічного життя. Він повірив новій владі – вона йому ні.

Віктор ЧЕРНЕНКО

Людина у пам'яті

Існує думка – людина жива, доки її пам'ятають. На жаль, сучасне суспільство не завжди знає про своїх пращурів. А серед них багато знаменитих дворянських родів.

У бурхливі роки ХХ століття більшість дворянських маєтків було знищено, про життя і діяльність їх власників говорити було заборонено, і тема дворянства поступово пішла в небуття.

Але нещодавно група ентузіастів Чернігівського земляцтва Олена Малишко, Андрій Зам'ятін, Олександр Левандовський та інші при підтримці наукових працівників Чернігівського історичного музею та Чернігівської райдержадміністрації почали благодійну місію щодо відновлення імен славних предків, які активно сприяли зміцненню економіки, піднесенню культури і залишили велику спадщину нащадкам.

З цією метою неподалік від Чернігова у містечку Старий Білоус у будинку, який колись належав сім'ї Павла Березовського, планується відкрити культурний центр, де буде можливість проводити мистецькі вечори та тематичні конференції.

На травень цього року творча група планує проведення наукової конференції на тему дворянства, в роботі якої візьмуть участь керівники Чернігівського земляцтва, адміністрація Чернігівської міськради, науковці музеїв, нащадки Чернігівських дворянських родів.

Ми звертаємося до всіх читачів, не байдужих до історії свого краю, всіляко сприяти роботі по обладнанню експозиції.

Ваші поради і пропозиції просимо надсилати за тел.: 067-4027428, 050-3830008 та за електронною адресою: ultaz@kv.chereda.net.

**Олена МАЛИШКО,
Олександр
ЛЕВАНДОВСЬКИЙ,**
краєзнавці

Сьогодні ми завершуємо тривалу дискусію довкола імені видатного воєначальника минувшини Івана Паскевича. Гадаємо, що подібні розмови про спірні постаті нашої історії дають користь читачам, а тому редакція готова продовжувати подібні акції.

Погасла зоря ПАСКЕВИЧА

Кожна епоха має своїх героїв. Іван Федорович Паскевич народився під щасливою зорею при Катерині II і пережив царювання Павла I, Олександра I та Миколи I. Це була епоха закріпачення українців, подальшого нарощування території Російської імперії за рахунок інших народів. Так, у 1817 році почалася багаторічна війна за приєднання Північного Кавказу, в якій Паскевич брав активну участь, виявляючи приклади героїзму, за що отримав численні нагороди.

Згодом він єдиний із українців був членом Верховного суду над декабристами та без вагань підписав вирок, за яким 5 з них були повішені і понад 100 заслани на каторгу.

Історія вже винесла справедливий вирок усім діючим особам. То ж чи

варто тепер газетні шпальти заповнювати детальним описом подій XIX століття? Мене до цього спонукала поява в Ічнянській газеті "Трудова слава" розвідки молодого колеги-дослідника М.Терещенка під назвою "Зоря Паскевича". Згодом ми схрестилися з автором на сторінках "Отчого порогу", оскільки він вирішив заперечити мою оцінку постаті відважного царського воєначальника як сліпого служачи трону, що громив повстання поляків, приборкував кавказькі народи тощо. Отже, в статті мого молодого земляка проглядається політичний світогляд імперського російського патріота XIX століття, а підписання вироку декабристам взагалі виходить за всілякі рамки моралі та честі. Автор не заперечує силового втручання царя в Польщу та Угорщину і намагається відшукати законні інтереси Росії в

політичній ситуації тих часів. Але ж інтервенція в Угорщину 1849 року наблизила початок Кримської війни, яка через деякий час призвела до краху Росії. Паскевич тільки ретельно виконав наказ царя, а через кілька років мав констатувати наслідки помилки царя і своєї причетності до катастрофи. Бездарне керування військами в 1854 році змусило Паскевича залишити окуповану Молдову й Валахію і відвести армію за Дунай. Це був страшний удар по вінченосному покровителю і його полководцю, в результаті якого обоє невдовзі померли. Паскевич в історичній пам'яті залишився відважним воїном, це від нього не відбереш. Але говорити про його роль в історії України принаймні легковажно. Отож чи варто піднімати питання присвоєння одній із вулиць Ічні імені Паскевича?

Володимир БАЛАБАЙ

Друкована деза

Прочитавши в серпневому номері "Отчого порогу" замітку краєзнавця В. Балабая "Треба думати", я зробив висновок, що дійсно треба думати, коли щось пишеш. Думати треба обом опонентам. В. Балабай пише: "Перш, ніж писати, автору варто було заглянути в будь-який енциклопедичний довідник, виданий після 1917 року". Чому ж сам краєзнавець Балабай не заглянув у довідник? А якби заглянув, то прочитав би, що Паскевич народився зовсім не в Ічні, а в Полтаві.

В листопадовому номері "Отчого порогу" ображений літератор Микола Терещенко повідомляє: "Будучи патріотом рідного краю, я переглянув всі радянські видання, енциклопедії, історичні книги, довідники, які маю у власній книгозбірні (яка налічує понад 10 тис. томів). Проте, в них знайшов дуже мало інформації про генерал-фельдмаршала І.Паскевича".

Лукавить М.Терещенко, хизуючись своєю книгозбіркою, яка налічує понад 10 тис. томів. Якщо в ній є всі радянські видання, енциклопедії, то чому ж тоді він дезінформує весь Ічнянський район? Ця дезінформація поширюється і на читачів "Отчого по-

рогу". Отже, звернемося до офіційних джерел.

"Паскевич Іван Федорович – 8 (19) У. 1782, Полтава – 20.І. (1.І).1856, Варшава. Російський військовий діяч, генерал-фельдмаршал (1829). Був однією з наближених до Миколи I осіб, член Верховного суду в справі декабристів. З 1826 р. – командуючий військами в Закавказзі, з березня 1827 р. – намісник на Кавказі. Керував придушенням польського повстання 1830–31, після чого був призначений намісником Царства Польського. У 1849 р. командував військами, які придушували революцію 1848–49 в Угорщині. Під час Кримської війни 1853–56 – головнокомандуючий військами на західних кордонах і 1853–54 на Дунаї".

Українська Радянська енциклопедія. Т. 8. Стор. 205. Київ, 1982.

Подібну довідку знаходимо і в БСЄ (том 19, стор. 261–262).

Виходить, що обидва автори не заглядали в енциклопедії.

Але на цьому дезінформація читачів Терещенком не уривається. В тому ж номері "Отчого порогу" він повідомляє: "Загалом наш земляк був нагороджений всіма орденами

Російської імперії, включаючи орден Святого Георгія всіх чотирьох ступенів, чого досягли лише 17 чоловік за 75 років з часу їх заснування".

Дійсно, нащадок запорізьких козаків, уродженець Полтави українець Іван Паскевич відзначався винятковою хоробрістю. Переліку його перемог і нагород міг би позаздрити будь-який полководець. Але всіма орденами імперії не був нагороджений і він – наприклад, орденом Святої великомучениці Катерини, яким нагороджували тільки жінок.

Те ж саме можна сказати й про орден Святого Георгія: всі чотири ступені відзнаки мали лише четверо полководців – М.Кутузов, М.Барклай-де-Толлі, І.Паскевич та І.Дибич. Про це йдеться бодай у авторитетному довіднику А.Кузнецова "Ордена и медали России. Изд-во Московского университета, 1985".

Виникає питання на завершення дискусії: навіщо ж називати в Ічні одну з вулиць іменем Паскевича, коли він до неї не мав ніякого відношення?

Микола БУКАТИЙ,
краєзнавець

У далекі вже сімдесяті роки минулого століття активісти Ічні все частіше почали ставити питання про спорудження пам'ятників класикам української літератури Степану Васильченку та Василеві Чумаку. Я тоді очолював районну організацію Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, а тому не стояв осторонь і знаю не зі слів, як і хто працював.

Коли В. Чалий звернувся до Ради Міністрів України за дозволом на замовлення та спорудження монументів, йому категорично відмовили, мотивуючи це відсутністю коштів. Хоча мотиви були інші – обох літераторів звинувачували в націоналізмі. Тоді ми й почали шукати обхідні шляхи, і Василь Михайлович показав себе справжнім патріотом. Не-забаром до нас підключився відомий письменник-земляк Ана-толій Дрофань, ще зго-дом народний художник Ук-раїни Петро Басанець. І от після консультацій із юристами виявилося, що на спорудження пам'ятного знаку різні урядові дозволи не потрібні. В. Чалий ризикнув обійти

чиновників. Ризикуючи посадою, він підписав потрібні документи на замовлення скульптурних знаків, а мені неодноразово довелося їздити до столиці та вештатися по різних інстанціях. За допомогою Петра Басанця були знайдені майбутні автори, а невдовзі погруддя С. Васильченка майстерно виготовив Іван Гончар, а Володимир Луцак дуже вдало переніс у граніт риси молодого буремного В. Чумака. Та коли скульптури вже були готові, постало питання: де знайти кошти на придбання монументів. Але й цього разу Василь Михайлович знайшов вихід. Так "контрабандою" в Ічні встановили скульптури, спочатку, в 1974 році, класика прози С. Васильченка, а наступного року – видатного лірика В. Чумака.

Але ж пам'ятники не сховаєш від пильного ока чиновників. З огляду на те, що їх виготовляли з порушеннями, довелося відкривати без урочистостей, добре хоч не вночі, поклавши букети скромних квітів. Але вони відтоді завжди будуть окрасою міста. Хоча В. Чалому діставалося на горіхи й пізніше. Він навіть часом, скрушно похитуючи головою, скаржився мені:

– До пенсії небагато залишилося, але, мабуть, не дадуть допрацювати.

Від розправи врятувало те, що 1978 року ЮНЕСКО ухвалила рішення про відзначення 100-річчя від дня народження С. Васильченка.

А коли ічнянці вирішили вшанувати пам'ять геніального скульптора Івана Мартоса і встановити його погруддя, Василь Михайлович знову доручив мені цю справу. У

цих клопотах був завжди поруч і Анатолій Дрофань, наш кривний ічнянець.

Та в статті згаданого В. Наталенка все ж вкралася фактографічна помилка – він стверджує, що Анатолій Павлович народився в Ічні, хоч насправді той народився в Прилуках 17 листопада 1919 року. Тому це змушує мене зробити поправку. Майже два десятиліття мені пощастило підтримувати дружні стосунки з земляком і весь час вважав теж його ічнянцем. Та ось під час останньої зустрічі на початку травня 1988 року в його батьківській хаті він сказав, що народився в Прилуках. Це було так несподівано, що я розгублено спитав:

– Як це розуміти? Адже у всіх довідниках вказано, що Ви народилися в Ічні.

І тоді Анатолій Павлович повідав мені, що через кілька днів після того, як він з'явився на світ Божий, його батька-залізничника перевели на роботу до Ічні. Оскільки він не встиг оформити документи про народження, то зробив це уже в Ічні. Чиновники, які виписували

метрику, не поцікавилися, де народилася дитина. Я був вельми шокований цією напівдетективною історією і розгублено мовчав. А письменник весело посміхнувся і пояснив:

– Зрозумійте, Станіславе, і Прилуцька, й Ічнянська земля – то до болю рідна моя Чернігівщина!

Але ні я, ні Дрофань не думали про те, що жити йому залишилося лічені дні. Письменник раптово помер 25 травня 1988 року. Трапилося це у видавництві, куди він приніс рукопис свого останнього роману "Музи кохання". Поклав рукопис на стіл редактора й пішов у вічність.

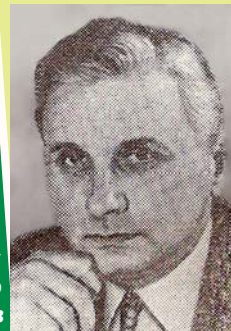
Відразу після його смерті я порушив питання про те, щоб вулиця, де він зростав і жив, де стоїть і нині батьківська хата, успадкувала його ім'я. В цьому питанні мені дуже допомогла Валентина Пронікова, яка в ті роки працювала заступником голови Чернігівської облради. Адесь приблизно через рік в Ічні встановили й пам'ятник Анатолію Павловичу, який створив його давній друг, скульптор Василь Пилипович Швидченко. Райвиконком профінансував спорудження пам'ятника, а молодша сестра Валентина Павлівна теж виділила частину коштів.

Тепер наш відомий земляк увіковічений на постаменті, а його замріяний погляд спрямований на Прилуцьку землю, де він уперше побачив небо і сонце.

Станіслав МАРИНЧИК,
письменник.
Ічня

Про Анатолія Дрофаня

Не так давно вийшла моя книга "Сузір'я талантів". Присвячена вона землякам-ічнянцям. У її подальшій долі активну участь узяв голова Ічнянського відділення долі активну участь узяв голова Ічнянського відділення Чернігівського земляцтва в столиці Микола Вошецький, який практично організував презентацію видання в Будинку літераторів. Не залишилася байдужою і наша преса. Так, у газеті "Трудова слава" з'явилася стаття В. Наталенка "Як я відкрив для себе творчість Анатолія Дрофаня". Все було б добре, але автор чомусь жодним словом не обмовився про чудового патріота, колишнього багаторічного голову Ічнянського райвиконкому Василя Михайловича Чалого, котрий багато хороших зробив для встановлення в нашому місті пам'ятників видатним громадянам. Це несправедливо, а тому я хочу внести в цю справу ясність.

і не тільки

Наш літопис
поповнюєтьсяКРАЙ,
МІЙ РІДНИЙ
КРАЙ!..

Недавно літопис земляцтва поповнився новим виданням – мальовничою книгою "Край, мій рідний край..." Його поява стала можливою завдяки зусиллям нашого Городнянського регіонального відділення під орудою Петра Назимка.

До авторського колективу увійшли відомі люди як з Київської сторони, так і з самої Городні: заслужений журналіст України С.Скидан, директор департаменту Національного агентства України з питань забезпечення ефективного використання енергетичних ресурсів М.Богдан, міський голова Городні А. Богдан, голова Городнянської райради О. Верхуша, краєзнавець І. Дудко, начальник відділу управління адміністративної роботи та контролю Національної академії державного управління при Президенті України І. Козел та редактор Городнянської міськрайонної газети Л. Якубенко.

Отже, вітаємо земляків-городнянців із чудовим творчим успіхом!

Наш кор.

Приїжджайте частіше додому

Ви пам'ятаєте ту хату, в якій ви вперше зіп'ялися на ніжки, а потім, через роки, окрилившись мрією, випурхнули звідти у великий світ, такий великий і привабливий, та не завжди прихильний до вас. Світ цей, ніжний і жорстокий, дарував вам найрізноманітніші принади, влаштовував вам різні випробовування, перед якими ви були сильними і слабкими. Боролися з незгодами і раділи успіхам... Та ніколи і ніде ви не були такими, як в отій хаті, де залишилися ваша пам'ять, де кожної речі торкалися ваші маленькі пальчики, де із фото на стіні дитяча посмішка зігріває мамині будні.

І згадається на мить, з яким нетерпінням і тугою малими ми чекали з роботи маму і тата і, побачивши їх у дверях, кидалися назустріч іноді з усмішкою, а іноді із слезами. Бо без них нам було так самотньо і незатишно. Як без нас їм тепер?

Невеличка сільська хата стала для них занадто просторою, як для нас тоді, коли вистачало місця у ній гратися в піжмурки, будувати "халабуду", стрибати з печі на під, з полу – додолу, жбурлячись подушками.

З розшитих хрестиком наволочок усміхаються квіти, вони поглядають звідусіль, куди торкалися невтомні мамині руки. Тут тепло серцю і тілу, пахне хлібом, пирогами, молоком, далеким безжурним дитинством, до якого повернемося лише у кольорових снах. Роки змінили все навколо і нас самих, тільки любов, безмежна батьківська любов залишається тією ж незмінною, невідчужною, єдиною.

У різдвяний день сідаємо обідати за великим столом. Гамірно, весело. Одним лише взуттям півкімнати заставлено. Із маминого обличчя не сходить усмішка, батько молодіс між зятями та хлопцями-внуками, частує усіх домашнім червоним вином, сам розпашілий від радісних хвилювань. І якщо є на світі рай, то він отут, в оцій хатині, яку любимо над усе на світі, яку навчили любити своїх дітей, і вони, прихилившись голівками до бабусиних вишиванок, слухають, як співають дорослі і потихеньку підтягують нам. Непрохані слези скочуються по моїх щоках. "Бабусю, мамо, чого ви плачете?" – допитується моя донька.

"Ми, доню, співаємо, ми не плачемо..." – заспокоюю і пригортаю її до себе.

Ми всі по-своєму розуміємо слова із життя. Їх так замало, щоб висловити все-все, що в душі у кожного, та в кожній живе єдине спільне бажання: було б так ще багато літ.

Ми ідемо в зимову темряву. Я подумки повертаюся додому і заглядаю у вікно. Мама сидить біля столу на лаві і не спішить зібрати наші одинадцять ложок. Вона щаслива, що всі були тут із сім'ями, що залишили свої сліди на підлозі. Нагодувавши худобу, заходить до хати тато, ось він знайшов забути внукові рукавички і, усміхнувшись, притулив їх до щок. Мама усміхається теж. Вони навіть не здогадуються, що я здалеку підглядаю за ними і тихенько, щоб не сполохнути, шепчу у вікно: "Ми приїдемо, обов'язково приїдемо. Тільки б ви були в нашій хаті, тільки б не гасло світло у ній!" ...

Олександра ГОСТРА

Від редакції. Оповідання взяті із книги "Перехрестя", виданої І. Забіякою за сприяння керівника Прилуцького осередку земляцтва П. Кривоноса.

Медвежий кадуб

Дмитру
Волоху
з днем
народження
напередодні
виборів
Президента
України

Січень малює узор,
У кожнім вікні – кандидат,
В земляцтві зібрались на збори:
В гаранті кого вибери?

Валя гука: – Тільки Юлю!
Борщ – за донецьку ПР,
В кишені хтось скручує дулю –
Нас не обдуриш тепер...

– Чекаймо, хлопці й дівчата, –
Слово узяв сам Майдан:
– Давайте своїх вибирати,
В мене є вірний дружан.

– Знаю я ваших дружанів, –
Насупився Борщ і додав:
– Був із земляцького клану,
Навіть троячки не дав...

То ж виберем нашого брата,
Є в нас достойний такий...
Він нас запросить на свято,
Бо друзі ж ми всі й земляки!

З ним ми давненько знайомі,
Десна і земля в нас одна,
Співак і професор відомий,
То ж вип'єм за нього до дна!

– А хто це? – Пінчук стрепенувся,
За нього я вип'ю відро!
Черненко так хитро всміхнувся:
– Він друг наш, це – Волох Дмитро!

Медом поділився
Петро Медвідь

ОТЧИЙ ПОРІГ

Шеф-редактор
Віктор ТКАЧЕНКОГоловний редактор
Леонід ГОРЛАЧЗасновник: товариство
"Чернігівське земляцтво"
в м. КиєвіГазета зареєстрована Державним
комітетом інформаційної політики,
телебачення та радіомовлення
України 06.XI.2001 р.Реєстраційне свідоцтво:
серія KB №5594Адреса редакції:
01023, Київ, 23, Спортивна площа, 1,
тел/факс: 246-74-31.
Електронна пошта:
chernigvzeml@spalace.com.uaРЕДАКЦІЙНА РАДА:
В.В. Ткаченко, В.І. Авдеєнко,
Л.Н. Горlach (Коваленко),
І.М. Забіяка, І.Б. Матяш,
П.І. Медвідь, М.М. Ткач,
В.В. Пушкарьов, В.Є. Устименко,
М.І. Халимоненко, О.А. Шокало.За достовірність фактів, точність імен та
прізвищ, географічних та історичних реалій
відповідають автори публікацій. Газета
розповсюджується серед земляків
безкоштовно.Передрук тільки з відома видання.
Рукописи не рецензуються і не повертаються.
Літературний редактор Леонід Коваленко.
Комп'ютерний набір Леонід Коваленко.

Верстка, дизайн Оксана Кисленко.

Надруковано та зверстано на замовлення
товариства "Чернігівське земляцтво" в м. Києві
у КП "Редакція журналу
"Дім, сад, город".
Тираж 4000.